

A gépjármű törzskönyv, mint atipikus biztosíték

Gépjárművásárlás esetén igényelt hitelkonstrukciók alkalmával bevett gyakorlat, hogy a finanszírozó a kölcsönszerződés biztosítására elidegenítési és terhelési tilalmat jegyeztet be a hatósági nyilvántartásba, illetve a gépjármű törzskönyvét is a birtokában tartja mindaddig, amíg az adós a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségeit nem teljesíti.

A Kúria friss döntése

A Kúria egy friss döntésében rámutatott arra, hogy a kölcsönszerződések biztosítására a felek a Polgári Törvénykönyvben nem nevesített, atipikus biztosítékként a gépjármű törzskönyvének a hitelező birtokába adását is kiköthetik. A kölcsönszerződésből, illetve a szerződés részévé vált általános szerződési feltételekből azonban egyértelműen ki kell tűnnie, hogy a törzskönyv birtokában tartásának joga önálló biztosítékuul szolgál.

A gépjármű-finanszírozáshoz kapcsolódó szerződések

A gépjárművásárlás finanszírozására az adós és a hitelező között kölcsönszerződés jön létre, a törzskönyv kiadására vonatkozó részletfeltételeket a finanszírozók üzletszabályzata tartalmazza. Így az üzletszabályzat rendelkezik arról, hogy az adós köteles a korlátozásokat a finanszírozó javára a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvbe bejegyeztetni azzal, hogy a hatóság a törzskönyvet a finanszírozó részére köteles megküldeni. Amennyiben az adós a kölcsönszerződésben vállalt valamennyi kötelezettségét teljesíti, úgy a finanszírozó kiadja részére a gépjármű törzskönyvét és az abban szereplő, korlátozó bejegyzések törléséről szóló nyilatkozatot.

Jogszerűen kiköthető a törzskönyv birtokban tartásának joga

Több bírói ítéletben is megállapításra került, hogy jogszerűen ki lehet kötni a törzskönyv birtokban tartását önálló, atipikus biztosítékként. Ennek alapján a finanszírozó jogszerűen birtokában tarthatja a gépjármű törzskönyvét mindaddig, amíg az adós a kölcsönszerződés alapján fennálló valamennyi szerződéses kötelezettségét nem teljesíti (BH2017.95, BH2017.13, Kúria Pfv.V.21.971/2015/6.).

Annak érdekében azonban, hogy a törzskönyv birtokban tartása a kölcsönszerződéssel kapcsolatban valóban betöltse biztosítéki szerepét az kell, hogy **vagy a kölcsönszerződés, vagy pedig a finanszírozó üzletszabályzata egyértelműen rögzítse a törzskönyv birtokban tartásának önálló biztosítéki jellegét.**

A finanszírozók rossz gyakorlatot követnek

Egy friss ügyben (bár még a régi Ptk. alkalmazásával) a bíróság megállapította, hogy a finanszírozók nem jártak el körültekintően a kölcsönszerződés, illetve az üzletszabályzat megszövegezése során. A bíróság kifogásolta az üzletszabályzat azon rendelkezését, mely a kölcsönbevevő kötelezettségei között előírja ugyan az arra vonatkozó rendelkezést, hogy a gépjármű törzskönyve a hitelező részére kerüljön a gépjármű-nyilvántartást vezető hatóság részéről megküldésre, azonban mindezt azzal összefüggésben, hogy a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvébe a hitelező javára vételi jog vagy jelzálogjog és annak biztosítására elidegenítési és terhelési tilalom kerüljön bejegyzésre. A bíróság kiemelte, hogy ez nem eredményezi azt, hogy a törzskönyv birtokban tartása önálló biztosítékként kikötésre került.

Fontos továbbá kiemelni, hogy **a biztosíték megszűnését eredményezheti, ha a törzskönyv birtokban tartása nem önálló, hanem járulékos biztosítékként kerül kikötésre.** Ez akkor fordulhat elő, ha a felek egy járulékos szerződéshez kötik ki ezt a biztosítékot. Ennek veszélye azonban az, hogy ennek a szerződésnek az esetleges megszűnése esetén a biztosíték is megszűnik, noha a kölcsönszerződés még fennáll és az adós még nem teljesített. Ez történt a BH2017.95 számú, még a régi Ptk. hatálya alá tartozó ügyben is, ahol a bíróság megállapította, hogy felek nem közvetlenül a kölcsönszerződés, hanem az azt biztosító vételi jog biztosítása érdekében kötötték ki az elidegenítési és terhelési tilalmat és ugyancsak ezzel összefüggésben rendelkeztek a törzskönyv átadásáról is. A törzskönyv birtoklásához való jog erre figyelemmel az opciós joghoz kapcsolódó járulékos jogosultság lett, amely járulékos jellegére figyelemmel az opciós jog megszűnésével egyidejűleg meg is szűnt. Ebből kifolyólag a perbeli esetben a finanszírozó nem volt jogosult a törzskönyvet a birtokában tartani azt követően, hogy a vételi joga megszűnt.

Érdekességképpen emeljük ki, hogy a perbeli esetben a finanszírozó azzal is próbálkozott, hogy a felek között az önálló biztosíték ráutaló magatartással jött létre. Ezt azonban a Kúria arra hivatkozással utasította el, hogy **a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló törvény értelmében kizárólag írásban lehet rendelkezni a kölcsönszerződés biztosítékáról.**

Mit jelent az önálló biztosíték? Hogyan kell megszövegezni az üzletszabályzatot, illetve a kölcsönszerződést, hogy a törzskönyv birtokban tartásának joga önálló biztosítékként jelenjen meg?

A törzskönyv birtokban tartása akkor tölti be önálló biztosítéki szerepét, ha vagy a kölcsönszerződés, vagy pedig a finanszírozó üzletszabályzata egyértelműen tartalmazza, hogy a törzskönyv birtokában tartásának joga a kölcsönszerződés önálló biztosítékául szolgál. Kerülendő az a megoldás, hogy egymásra épülő kötelezettségként (nem fogyasztói hitelszerződéseknél) csak az opció, valamint az elidegenítési és terhelési tilalom kikényszeríthetősége érdekében kerüljön a törzskönyv a hitelező birtokába. Fontos továbbá, hogy a törzskönyvre vonatkozó kikötés ne álljon szoros kapcsolatban az opciós jog, illetve az elidegenítési és terhelési tilalom biztosításával és megfogalmazását illetően se legyen járulékos jellegű, azaz jogi sorsa ne ossza az elsődleges biztosítékok sorsát.

Amennyiben a törzskönyv birtokban tartásának joga önállóan, atipikus biztosítékként a kölcsönszerződésben és nem az üzletszabályzatban kerül kikötésre, az a finanszírozó számára kedvezőbb megoldás. Ennek az indoka pedig az, hogy ezzel kizárják annak kockázatát, hogy az üzletszabályzat általános szerződési feltétele esetleg mégsem válik a kölcsönszerződés részévé.